

Telegrafu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditorii foiei, prețu la c. r. poște cu bani și prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețu pnenumerării pentru Săbiu este prețu anu 7 fl. v. a. ear prețu o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 56.

ANULU XXIII.

Săbiu 17/29 Iuliu 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia prețu anu 8 fl. iera prețu o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri streine prețu anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 2113.

Incunoscintiar.

Esamenele de cualificatiune atātu pentru *candidatii de preotia*, cātu si pentru *invetiatorii dela scōlele poporali si capitali normali* se voru tienē si in anulul acest'a dela 25—31 Augustu cal. nostru.

Ceea ce prin acēt'a se aduce la cunoscint'a publica spre sciintia si orientare cu acelu adausu, ca cei ce dorescu a se insinuā la depunerea acestor esamene au a-si substerne la consistoriulu archidiececanu pāna la 1 Augustu a. c. petitiunile lor instruite in intielesulu regulamentelor aduse de sinodulu archidiececanu din an. 1873 (a se vedē actele sinodului archid. 1873 pag. 157 si 162).

Săbiu din siediŃ'a consistoriului archidiececanu tienuta in 15 Iuliu 1875.

Nr. 1522./Scol.

Cătra toti inspectorii districtuali si invetiatorii dela scōlele confessionali gr. or. din archidiecec'a Transilvaniei.

Venerabilulu sinodu archidiececanu din anulul acest'a, in siediŃ'a a VII din 26 Aprile a. c. sub nr. prot. 48 (actele sinodali, 1875. pag. 46, resp. 124) primindu proiectulu Consistoriului archidiececanu pentru infintiarea cursurilor supletōrie invetiatoresci a adusu unu regulamentu specialu pentru aceste cursuri constatatoriu din 9 §§, si enunciandu pentru fiesce-care invetiatoriu obligamentulu de a cercetā cursurile supletōrie pentru cualificarea sea ulterioara pedagogico-didactica a designatu cā locuri centrali pentru cursurile supletōrie: Săbiulu; Alb'a-Iul'a; Dev'a; Idicelu; Cojocn'a; Brasiovulu; Sighisior'a; Abrudulu; Fagarasiulu si Deesiulu; standu in voia fiesce cārui'a invetiatoriu a concurge la ori-care din aceste locuri centrali.

De obiecte pertractande la aceste cursuri s'au designatu (§. 4.) a) computulu cu mesurile metrice; b) metodu scrierei si cetirei; c) principiile pedagogice pentru sustinerea disciplinei scolare. In orele libere se voru face deprinderi in cantāri si gimnastica. —

Deci in executarea conclusului sinodalu nr. protoc. 48. consistoriulu archidiececanu afla de bine a dispune pre bas'a regulamentului din cestiune urmatōrele:

a) cursurile supletōrie se voru incepe in anulul acest'a la 1 Augustu si se voru incheiā in 18 Augustu a. c. cal. vechiu, — aflandu-se consistoriulu archidiececanu din impregiurāri neprevēdute siliu a face in privint'a acēt'a o mica abatere dela terminulu indicatu in § 3. alu regulamentului.

b) De conducatori ai acestor cursuri se designēza:

1. Pentru Săbiu, parochulu si profesorulu de cantāri la institutulu archidiececanu pedagogico-teologicu Dimitriu Cuntianu;

2. pentru Alb'a-Iul'a, invetiatoriulu primariu dela scōl'a capitala din Branu, Teodoru Popu;

3. pentru Dev'a, profesorulu gimnasialu din Bradu Georgiu Parāu;

4. pentru Idicelu, invetiatoriulu din Toplit'a Nicolau Reu;

5. pentru Cojocn'a, parochulu din Cojocn'a Teodoru Ciortea;

6. pentru Brasiovu, invetiatoriulu si directorulu dela scōl'a capitala normala de acolo Georgiu Belissimusu;

7. pentru Sighisior'a, invetiatoriulu si capelanulu de acolo Dimitriu Moldovanu;

8. pentru Abrudu, invetiatoriulu dela scōl'a normala din Bradu Nicolau Aaronu;

9. pentru Fagarasiu, invetiatoriulu dela scōl'a capitala normala din Brasiovu Dimitriu Cioflecu;

10. pentru Deesi, invetiatoriulu din Borgo-Prundu Iacobu Oanea.

c) Amesuratu insarcinārei din §. 6. alu regulamentului sinodalu, consistoriulu archidiececanu afla de bine a compune pentru conducatorii cursurilor supletōrie invetiatoresci urmatōrea **Instructiune**, care pentru mai bun'a inlesnire se tiparesce intr'un'a cu circulariulu:

§ 1. Conformu § 3. din regulamentulu pentru cursurile supletōrie invetiatoresci se deschide cursulu supletoriu pentru ulterioara cualificatiune pedagogico-didactica la 1 Augustu a. c. in modu solemn cu servitiu ddiescu seversitu de Protopresviterulu locului in biserica in fati'a poporului. Cursulu va durā pāna la 18 Augustu a. c. st. vechiu.

§ 2. In diu'a deschideri dupa servitiulu ddiescu, Protopresbiterulu localu, cā inspectoru districtualu, carele se insarcinēza in puterea §-lui 2 din regulamentu cu ducerea controlēi generale a cursului supletoriu, dupa cantarea: „Imperate cerescu“ va aretā printr'o cuventare corespundietōrie scopulu cursului; iera conducatoriulu va face o espusetiune introductōrie in materiile prescise in § 4 alu regulamentului.

§ 3. Dintre cei mai buni invetiatori se alegu doi pāna in patru notari, cari impreuna cu conducatoriulu voru avē sa compuna raporte speciale despre obiectele pertractate in fia-care di. La compunerea acestor'a potu luā parte informativa si alti invetiatori, membri ai cursului supletoriu.

§ 4. In dilele urmatōrie afara de serbatori si dumineci se incepu orele cursului la 8 ore dimineti'a si dupa media di la 3 ore in modulu armatoriu:

Dela 8—9 principiile pedagogice pentru sustinerea disciplinei scolare; dela 9—10 metodu cetirei si scrierei propunere si conversatiuni teoretice; dela 10—11 exercitiu practice din metodu cetirei si scrierei cu invetiatorii; dela 11—12 cantāri.

Dupa media di dela 3—4 computu si mesurile metrice; dela 4—6 gimnastica.

Stā in voia conducatoriloru a-si intocmi orele de mai susu intre marginile § 4 din regulamentu dupa mijlōcele si impregiurārele locali si dupa cum voru cugetā ca voru invinge mai in graba si mai cu succēsu materialulu din obiectele prescise.

§ 5. Cursurile se incheia precum s'au deschisu cu solemnitate: mai intāiu cu servitiu ddiescu, dupa aceea cu o cuventare din partea comisariului consistoriale, a conducatoriului si dēca se va insinuā si a unui'a din invetiatori.

Deodata cu incheierea se impartu si testimoniile prevēdute in § 6 alu regulamentulu.

§ 6. Conducatorii voru duce control'a asupr'a invetiatoriloru participanti la cursuri, spre care scopu li se tramitu dela consistoriulu archidiececanu conspecte rubricate spre implere. Totu odata voru asterne consistoriului indata dupa incheierea cursurilor raporturile speciale, prevēdute in § 3

alu acestei instructiuni, si conspectele pre lānga o comitiva opinatōrie din partele.

d) Parintii protopresbiteri, cā inspectorii districtuali de scōle suntu insarcinati a medilocē pre la crestini nostri, sēu si la alti binevoitori crestini din locurile designate pentru cursurile supletōrie, cā sa dea invetiatoriloru participanti la acelea cuartire, iera la cei'a-lalti crestini din tractu, cā sa le inlesnēasca caletori'a invetiatoriloru la cursuri si indereptu; spre ajungerea acestor mijlōce fia-care invetiatoriu e datoriu numai decātu a se insinuā la protopresbiterulu seu si a se declarā ca la care din numitele locuri centrali pentru cursuri voiesce a merge.

Totudeodata se voru ingrigi PP. protopresbiteri, cā spesele cursurilor supletōrie sa le supōrte conformu § 9. din regulamentu baremu pe jumătate comunele bisericesci singurate, spre care scopu sa se reparteze pe fia-care comuna o suma ore-care in proportiune cu starea materiale a ei, si banii incasati sa se tramita pre lānga o consemnarē protopresbiterului conșcimentu alu locului centralu pentru cursuri, carele in contielegere cu conducatoriulu cursului va face socotēl'a, asiā cā fia-care invetiatoriu participante sa capete cā ajutoriu cātē 40 cr. pe di, iera conducatorii cātē 1 fl.

e) PP. protopresb. respectivi ai locurilor centrali pentru aceste cursuri numai decātu dupa primirea acestui circulariu sa faca aretare incōce, ca afla-se la loculu centralu respectivu aparate metrice, sēu nu, si ca nu le-arū potē capetā dela vre-o scōla invecinata spre intrebuintare? pentru cā in casulu alu doilea sa li se procure de aici, asiā cā la inceperea cursului sa fia acelea dejā acolo.

f) Consistoriulu archidiececanu doresce si recomanda, cā si preotimea archidiececana sa se intereseze de aceste cursuri supletōrie, si sa iee parte activa la acelea in numeru cātu mai numerosu, pentru cā directori locali de scōle e ne aparatu de lipsa a se inițiā si dens'a cātu mai bine in afacerile interne ale scōleloru nōstre si preste totu in instructiune.

g) PP. Protopresbiterii concernenti si conducatorii cursurilor se indatōrēza a fi cu tōta priveghierea, cā invetiatorii sa se pōrte sub tōta durat'a cursuriloru amesuratu chiamarei lor, cu tōta onestitatea.

h) Conferintiele invetiatoresci anuali nu se voru mai tienē in anulul acest'a deosebitu, ci se suplinescu prin aceste cursuri supletōrie.

In fine consistoriulu archidiececanu nu pōte a nu trage atentiunea inspectoriloru districtuali, directoriloru locali, invetiatoriloru si tuturor, cari dorescu inflorirea si inaintarea invetamentului poporalu in scōlele nōstre confessionali, asupr'a acestei institutiuni binefacatōrie, si ascēpta dela intregu poporulu nostru credinciosu a o spriginē cu tōta caldur'a, dāndu totu sucursulu potintiosu pentru inlesnirea tienerei acestor cursuri supletōrie invetiatoresci, cari fāra indoiēla voru contribui fōrte multu la ameliorarea instructiunei poporali.

Săbiu din siediŃ'a Consistoriului archidiececanu, cā senatu scolaru tienuta in 15 Iuliu 1875.

In absentia Esclentiei Sele Dlui Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m./p.

Archim. si Vicariu archiepescu.

Foile unguresci se nestuescu a vedē, cātu de nepracticabila este *centralisatiunea* pentru Ungari'a. „P. Ll.“ dela 25 Iuliu d. e. ocupandu-se in detaiu cu cestiunea acēt'a, sustiene, ca nu numai consideratiunile de principiu si directiunea traditiunale a natiunei, ci si puterile intelectuali si materiali impedece centralisatiunea, in intielesulu deplinu alu cuventului Centralisatiunea executata consecuentu recere unu aparatu, care adi cu greu se pōte prōcurā. Sistemulu acest'a cere o complicatiune a instantiiloru si macaru ca ofere administratiunei neinfluintiate garantii insemnate, totusi increderea intr'ensulu e conditionata de regimentulu riguros alu directiuniloru si alu dregatoriiloru de controla cari dupa compositiunea lorū trebuie sa se radice preste instantiile subordonate intr'unu modu impunetoriu. In Austri'a d. e. stau preste comisariatele si capitanatele cercuali cele siepte-spre diece locotenentii, fia-care dintr'aceste este unu statu in statulu administratiunei, in frunte cu dignitarii sei cu o tabera de consilieri, referenti si concipienti cā puteri lucrātōrie. Ce insemnate politica au aceste locotenentii, ba chiaru si personalulu lorū, ri demustra locotenentiele din Lemberg, Praga, Zara si in parte din Gratiu. Si cātē puteri birocatece si bine instruate nu cere acestu sistem.

Inchipuiesca-si cine-va acum unu asemenea sistem pentru Ungari'a! In tempulu absolutismului, cāndu Ungari'a, Transilvani'a si Banatulu timisianu erau impartite in siepte locotenentii, oficialii acestui sistem erau cu deosebire straini. Sa cugetāmu mai departe ca centralisatiunea unilaterală a statulu recere si in prim'a instantia municipale unu aparatu mai estinsu. Indata ce se stergu comissiunile selvguvernamentale si barbatii de incredere, remane unu scheletu mancu de organe singuratece. Acestea nu voru putē decide pre responsabilitatea lorū personale agendele mai insemnate. Vicecomitele, sēu cum se mai numesce siefulu centralu, nu se va incumētā a resolvī cā instantia de apelatiune in persona singula casurile controversate din dreptulu de administratiune, nice ca i s'aru putē iertā acest'a; astu-feliu s'aru recere afara de personalulu de conceptu alu notariatulu inca unu ore care numeru de oficiali cu oficie sistemisate in deosebi, cari in casuri eminente aru trebuī sa decida cā ascōri celu putiune intr'unu colegiu de trei. Spesele voru fi indoitu de mari cā cele de adi, fāra de aduce vre-unu folosu mai mare.

Cu totulu altfeliu e centralisatiunea relevata de noi. *Aici se lucra de organizarea selvguvernamentulu, de unu modus vivendi pentru interesele reali ale poporatiunii sub sistem'a decentralisatiunii administrative.* Deosebirea intre senguratecele partide e mai multu *cuantitativa*, de cātu unu contrastu principialu internu. In Ungari'a abiā mai esista vre-unu a. n. municipalistu, care n'aru recunōsce ca domnirea ideī de statu in tōte paturile administratiunii precum si o controla buna de statu este o necesitate. Cu atātu mai putienu avemu vre-unu centralistu, care sa-si cugete unu sistem de administratiune manuatu numai prin oficialismulu permanentu fāra concursulu societātii. Intre factorii ambelor partide nu esista unu contrastu principialu.

În respectul administrațiunii dămu preste două aparitii cari deciu, deca e îndreptatit unu său altu dintre aceste două contraste. Cea dintâi e, ca factorii selvguvernamentului, cari sunt cetățienii neaternatori de guvernul statului, se imputinează din dî in dî si ca elementele selvadministrațiunii devinu din ce in ce mai necapabili. A două aparitia e, ca corpul existint alu oficialilor municipali nu scie paralisa oficiala disolutiune. Trebuie dara sa conservăm semburile vitalu, sa *restringem*, inse sa aprofundăm totu odata cercurile selvguvernamentului. Corpul oficialilor, care e organismul, sa-i dăm sistemul de nervi, care sa dea viața activa acestui organismu, fără de a ne ține orbisul de prejudeție.

Actu adiționalu.

Pentru a da traficului districtelor fruntariilor respective înlesnirile reclamate de trebuințele comerțului dilnicu, cele două înalte părți contractante au convenit asupra celor ce urmăza:

1° Voru remane libere de orice dreptu de vama la importatiune si exportatiune prin fruntariile Austro-ungare si române in Austro-Ungari'a si in Romani'a:

a) Tote cantitățile de marfuri, alu căroru dreptu de implinitu nu se urca la cifr'a totala de doi crețari v. a. său $\frac{3}{100}$ din francu.

b) Ierba, fenu, paie, frunze, fenu pentru ambalagiu si pentru astupatu, plante furagiere, trestie de mare si trestie ordinara, plante vii (butaci de vie) cereale in bobe său in spicuri, plante leguminose, canepa si inu, ne batute, cartofi;

c) Stupi ca albine vii;

d) Sânge de animale;

e) Lapte dulce si lapte batutu;

f) Carbuni de lemn, de pamentu, turba, carbuni de turba;

g) Pietre pentru claditu si de cioplitu, pietre pentru pavaju si pietre de mōra, pietre ordinare pentru ascutitu, gresii ordinare pentru cose si seceri, tote pietrele său taiate său netaiate — dara nici cioplitu nici taiate cadratu — sgura, petrissi, nesipu varu si ipsos crudu, marga, argilu, si in generalu ori-ce felu de pamentu ordinariu, care servă pentru facerea caramidilor, oleloru, pipeloru si vaselor;

h) Caramidile;

i) Taritiile, fain'a de rapitia si alte resturi de fructe tescuite si uscate si de sementia olēginosa;

j) Cenusie vegetabila său de carbuni de pamentu, gunoiu pentru ingrasiatu pamentulu, lichidu turbure de vinu, lavuri, orzu, coctiu in cotoriu pentru bere, coji de fructe, balagure, sfarematu de pētra său de huma, lavuri de auru său de argintu, pamentu de morcila;

k) Pāne si faina in cantitate de 10 chilog.

Carne prōspeta " " 4 "

Branza " " 2 "

Untu prōspetu " " 2 "

2° Voru remane asemenea libere de orice dreptu de vama la importatiune in Austro-Ungari'a prin fruntariile austro-ungare si române, precum si pre Dunare prin tote porturile acestui fluviu, atātu din Romani'a cātu si din Austro-Ungari'a, cerealele in generalu, productu alu pamentului Romaniiei.

3° Vinurile de ori-ce felu, productulu pamentului Austro-Ungariei, importate in Romani'a prin căile aretate in articolulu precedentu, voru platī la intrarea lor in Romani'a, său in butoie său in butili, unu dreptu ad valorem de $5\frac{1}{2}$ la suta.

Vinurile Romaniiei voru intrā prin tote fruntariile Austro-Ungariei neplatindu, fia in butoie, fia in butili, de cātu drepturile de intrare acordate natiunii celei mai favorisate, fără

că positiunea lor de astali sa nu fia in nici unu casu agravata.

4° Voru fi scutite de drepturile de vama de importatiune si de exportatiune si se voru bucurā de liber'a trecere afara de căile vamale, animalele de munca, instrumentele agricole, mobilierulu si lucrurile ce tieranii domiciliati la marginile fruntariilor, voru importā său voru exportā prin lini'a vamala pentru lucrările lor agricole său prin schimbarea domiciliului lor.

5° Animalele vii, importate dintr'unu teritoriu pre cela-laltu, nu voru platī reciproc, la intrarea lor, de cātu drepturile de importatiune cari suntu său voru fi percepute in Austro-Ungari'a in comerciulu de fruntarie, conformu stipulatiunilor tractatelor incheiate in acēsta privintā cu natiunile cele mai favorisate.

6° Fainile si farinosele alimentare, produsu alu industriei Austro-Ungariei, voru fi libere de ori-ce dreptu de vama la importatiune in Romani'a prin frontierele austro-ungare si române, precum si pre calea Dunarei prin tote porturile acestui riu.

7° Productele pamentului proprietăților supusiloru celor două înalte părți contractante care s'au gasi despartite prin lini'a fruntaria austro-ungara si romāna de locuintie si ferme, voru fi scutite de drepturile de intrare si esire cādu se voru transportā in aceste cladiri (locuintie său ferme).

Concesiunile cuprinse la nr. 1 si la nr. 4, suntu cu tote acestea limitate pentru locitorii unui locu de a lungulu fruntariei care nu aru trece in Austro-Ungari'a si in Romani'a distanti'a de 10 kilometri.

8° Cele două înalte părți contractante se voru întielege asupra precautiunilor si mesuriloru de luat pentru a putē acordā unoru localități, unde se va crede de trebuintia, liber'a trecere afara de căile vamale a obiectelor cari suntu scutite, in Austro-Ungari'a si in Romani'a, de drepturile de vama atātu la intrare cātu si la esire, conformu legiloru si regulamentelor fia-cārei'a tieri.

Protocolu finalu.

In momentul de a procedā la semnatura conventiunii de comerci, incheiata astadi intre Austro-Ungari'a si Romani'a. Plenipotentarii subsemnati ai guvernului M. S. Imperatulu-Rege si alu guvernului A. S. Principele Romaniiei au facutu, in privintā articoleloru mai josu mentionate din acēsta conventiune, reservele si declaratiunile următoare:

Art. I. Prin cuvintele „bunuri imobile rurale” inserate la ultimulu aliniatu alu art. I, nu s'a întielesu a se esclude casele si constructiunile de ori-ce felu stabilite pre aceste bunuri imobile rurale si care suntu de o potri supuse aceleasi restrictiuni.

Se întielege in acelasiu tempu, intre cele două părți contractante, ca prin dispositiunea acestui articulu nu s'a voit a se derogā la drepturile fia-cārui guvern de a luā prin legi si regulamente tote mesurile necesarii de politia si de sigurantia, si mai cu sēma acelea relative la stabilirea oricārui individu in o comuna rurala cu autorizatiunea numai a consiliului municipalu; totusi aceste legi si ordonantie nu voru putē impede cā in nici unu modu libertatea de comerci si nu voru trebui sa atingā drepturile si privilegii stipulate reciproc prin conventiunea de fatia in favōrea natiuniloru celor două tieri.

Art. II. Plenipotentiarulu romānu declara ca guvernulu seu are intentiunea de a revocā, in celu mai scurtu tempu si inainte de esecutarea acestei conventiuni, regulamentul care cere astadi cā acēla care trece frontier'a sa aiba asupra lui ore-care suma de bani.

Art. IV. Este bine întielesu ca prin dispositiunile acestui art. IV cele

doe înalte părți contractante nu întielegu de locu a derogā la restrictiunile facute de ultimulu aliniatu alu art. I in privintā dreptului de a dobandi si posedā bunuri imobile rurale.

Art. VII. Tarifulu conventiunali actualmente in vigōre in Austro-Ungari'a compunendu-se din tarifele speciale anecstate la tractatele de comerci incheiate de Austro-Ungari'a cu Franci'a la 11 Decembre 1866, cu Itali'a la 23 Aprile 1867, cu Uniunea vamala a Germaniei, la 9 Martie 1868 si cu Marea-Britania la 30 Decembre 1869, remāne întielesu ca, in urma principiului natiunii celei mai favorisate, de care se bucura Romani'a in virtutea conventiunii de fatia, ea va participā in tote beneficiile consecintiele si modificatiunile cari aru rezultā din o schimbare ulterioara a acestor tractate si tarife speciale.

Art. IX. Ambele înalte părți contractante s'au inoitu de a intruni, indata dupa ce se va incheiā conventiunea de fatia prin schimbarea ratificatiunilor, o comisiune mixta care va fi insarcinata a complectā, in tempu de patru luni, tarifulu conventiunali despre care s'a vorbitu in art. IX si X, atātu pentru drepturile de importatiune cātu si pentru acelea de exportatiune.

La casu cādu comisiunea nu se va întielege in acestu tempu, se va procedā indata dupa acēsta, pentru art. neregulate, la elaborarea unui tarifu specificu pre piciorulu unui dreptu ad-valorem de $7\frac{1}{2}\%$, luādu de basa valorele austriace si ungare din tabloulu de comerci austro-ungaru pre anulu 1873 si adaugite cu 15% . Acēsta lucrare se va seversā in 15 zile.

Este convenit ca cuvintele „cuprindendu-se si drepturile adiționale” dela alin. 2, nu se refera de locu la cestiunea acsiseloru in Romani'a, care este regulata de art. XXI alu conventiunii.

Este asemenea convenit ca libertatea de comerci nu va putē fi nici odata impedeata de nici o dispositiune de monopolu său alt'a, care aru putē fi in contradictiune cu dispositiunile conventiunii de fatia si mai alesu cu cele din art. V. si XXI.

Art. XIII. La casu de trebuintia, cele două înalte părți contractante se voru întielege impreuna asupra marfuriloru pentru care necesitatea de a se cere certificate de origine a fi demonstrata.

Art. XVIII. Relativu la alin. b. dela art. XVIII, se întielege ca pentru tote vitele cari nu se întorc, afara de acelea cari aru murī in tempulu pascutului, se va platī, la întōrcerea turmeloru, drepturile de importatiune respective.

Art. XX. In interesulu comerciului, plenipotentarii austro-ungaru si romānu esprima dorintia cā birourile vamale austro-ungaru si romānu trateze pre cātu se pōta simultaneu marfurile supuse operatiuniloru lor.

Cātu despre stabilirea birouriloru mixte de vama, cele două înalte părți contractante voru cadea de acord asupra principiiloru de adoptatu in acēsta privintia. Cu tote acestea se întielege de acum ca aceste principii nu voru putē fi altele de cātu cele cuprinse in tractatulu de comerci si de vama incheiatu intre Austro-Ungari'a si uniunea vamala a Germaniei la 9 Martie 1868.

Art. XXI si XXII. Dispositiunile acestor articole nu atingu intru nimicu drepturile comunelor de a pune tace asupra beuturilor si licuideloru, comestibileloru, combustibileloru furagelor si materialeloru la intrarea lor in comuna, chiaru cādu aceste articole nu aru avē similare in Romani'a.

Cu tote acestea, aceste drepturi nu voru putē fi superioare tacselor celor mai radicate prevedute de legile române astadi in vigōre. Mac-

simululu drepturiloru despre care este vorb'a in acestu casu este regulatu de legile române:

Din 29 Novembre 1871 nr. 262; Din 14 Februaru 1875 nr. 328; Din 14 Februaru 1875 nr. 330; Din 19 Februaru 1875 nr. 376; Din 25 Februaru 1875 nr. 420; Din 25 Februaru 1875 nr. 421; Din 26 Februaru 1875 nr. 425; Din 20 Martie 1875 nr. 588; Din 20 Martie 1875 nr. 589; precum si prin art. 84 din legea dela 25 Novembre 1871.

Art. XXIV. S'a convenit ca deca proiectulu de lege in cestiune nu aru obtienē asentimentulu camerelor, guvernulu M. S. Imperatulu-Rege sa nu fia de locu legatu prin articolulu de fatia.

Art. XXVI. Plenipotentarii austro-ungaru si romānu recunosc ca drepturile adiționale prevedute cā exceptiune la principiile enunciate la art. XXVI nu potu autorisā pre guvernulu Princiaru a introduce modificatiuni cari aru grevā marfurile său vasele cu unu dreptu ore-care superioru tacselor indicate in articolulu in cestiune.

Presentulu protocolu, care va fi consideratu cā aprobatu si sanctionatu de cele două guverne fără alta ratificatiune speciala, prin simplulu faptu alu schimbarei ratificatiuniloru pentru conventiune, la care se raportēza a fostu dresatu in indoitu esemplariu.

Vien'a la 22 Iunie 1875.

(Signē) (L. S.) Andrassy.

(Signē) (L. S.) G. Costaforu.

Societatea geografica romāna.

Procesu verbalu alu siedintiei solemne de inaugurare din 15/27 Iunie 1875 sub presiedintia Inaltimei Sele Domnitoriului.

La 5 ore dupa amēdi M. Sea Domnitoriulu sosindu la palatulu Academiei, a fostu intimpinatu de d. ministru de culte si instructiune publica si de biroulu societății.

Mari'a Sea Domnitoriulu declarandu siedintia deschisa, d. secretariu generalu face apelu nominalu la care respundu 31 d. membri...

Se da cetire procesului verbalu alu ultimei siedintie pregatitoare din 9/21 Iunie c. si se adopta.

D. secretariu generalu inmanēza Mariei Sele statutele definitive ale societății.

Mari'a Sea domnitoriulu saluta pre membrii societății cu urmatōrea cuventre:

„Domniloru! Salutandu societatea geografica romāna, a cārei infintiare indeplinesce un'a din vechile mele dorintie, bucuri'a mea este cu atātu mai mare, cu cātu suntu incredintiatu ca lucrările ei voru fi de unu folosu nemarginitu pentru viitoriulu tieriei, a cārei desvoltare economica si politica o urmaresce Europ'a cu unu interesu crescend. Terenulu deschisu esploatārei d-vōstra sciintifice este fōrte intinsu, si o munca de diecimi de ani va fi de trebuintia pentru a ajunge la esactitatea cunoscintieloru neaperate in asemenea intreprinderi. Inse impartirea d-vōstra in sectiuni va pune o regula in lucrări si le va simplificā.

„Sectiunea matematica si astronomica este chiamata a se pune in legatura cu aceea ratiea de admirabile cercetări sciintifice, cari au cuprinsu si au ilustratu integru nostru globu terestru, si observările d-vōstra se voru putē esecutā cu succesu, indata ce ve-ti posedā instrumentele trebuinciose lor.

„Cu deosebita placere vedu, ca mai multi din oficerii nostri de statu majoru au intratu in societatea geografica si s'a inscris in sectiunea ei matematica. Dela zelulu si sciintiele dloru suntu in dreptu a asteptā ca voru esecutā in modu sistematicu ridicarea planului trigonometricu alu tieriei. Lucrările de triangulare, intreprinse anulu trecut in judetiele Su-

ceav'a, Botosiani si Dorohoi, suntu unu inceputu bunu pentru acést'a. Sa sperámu ca in curendu cart'a de statu majoru a Moldovei se va terminá si aceea a Valachiei se va supune unei nóue prelucrări. Ele impreuna voru formá oper'a demna si frumósa a junelui nostru statu majoru.

„Mai usióra este sarcin'a sectiunei fizicale, cá un'a ce póte dejá dispune de óre-care materialu. Prin deosebitele cárti care inse ceru o prelucrare mai esacta si o completare in detaliuri; se potu ficsá aprosimativu relatiunile orografice si idografice. Nu totu asiá de inaintati suntemu in atmosferografia si mai alesu in climatologie, cárei'a i s'a datu pâna acum prea putiena atentiune, de-si tocmai acést'a parte a sciintiei este din cele mai importante pentru o tíera, care aterna aprópe esclusivu de agricultur'a ei.

„De se facea mai de timpuriu observári si cercetári, nu s'aru fi pradatu atâtea regiuni intregi de padurile loru si nu amu avé asiá de desu recolte nefavorabile. Déca nu se voru opri cu tóta energi'a taerile de paduri, vomu vedé clim'a nóstra in curendu periclitata in modulu celu mai amenintatoriu. Devastarea paduriloru la munte séca isvórele, si produce surpári, devastarea loru la siesu usuca campiile si prefaze pamentulu roditoriu in pustie.

„Nu de mai putiena importantia suntu studiile zoologice, botanice si meneralogice cari potu avé cea mai simtita influintia asupr'a vietiei nóstre economice natiunale. Sa ve fia datu a deprinde tíer'a la ameliorarea raseloru nóstre animale si a planteloru nóstre de hrana. Sa ve fia datu a desgropá prin o buna harta geologica comorile ascunse in pantecele pamentului. Cum a fostu cu putintia, cá minele nóstre de metaluri, isvórele nóstre tamaduitóre sa ne fi remasu nóue si Europei aprópe necunoscute? Ca petroleulu nostru, care se póte mesurá cu celu pensilvanicu — cáci aci cá si acolo este in asiágradu inflamabilu, incátu se aprinde la simpl'a apropiere a unei flacári. — Sa nu fi facutu inca pre continentu concurentia celui americanu? Este de neaperata trebuintia a ne gandí seriosu la esecutarea unei hárti geologice; prin o asemenea lucrare, societatea geografica si-aru asiediá unu adevratu monumentu. Atunci in scurtu tempu sarea nóstra geme despre care nu se scie inca, déca se tiene de period'a triasica séu este de epoc'a terciara, cér'a de pamentu, chlibarulu nostru celu negru, straturile nóstre cu carbuni de pamentu, puciósa vediuta la suprafatia, marmur'a voru ajunge a fi cunoscuté departe preste grani-tiele Romaniei.

„Sectiunea ethnologica va observá moravurile si datinile, traiulu si portulu poporului nostru din punctulu de vedere sciintificu si va puté, prin studiulu loru amanuntitu, sa faca comparati'a cu alte popóre.

„Cercetárilé archeologice, cari suntu dejá incepute cu multu zelu si cu bunu resultatulu de cátra archeologii nostri, ne voru dá materialulu doritu pentru a descrie si a judeca starea culturai nóstre celei mai vechi.

„Cum vedeti, domniloru, câmpulu activitátiei d-vóstre este fórté intinsu si tempulu ce va mai remané in anulu acést'a prea scurtu. Va fi totusi cu putintia, prin ajutorulu lucrárilor de pâna acum, sa se alcatuéasca unu conspectu generalu asupr'a fapteloru geografice relative la tíer'a nóstra, asiá incátu sa putemu fi bine reprezentati la congresulu din Parisu, care s'a convocatu in acestu anu prin iniciativ'a societátiei geografice franceze, din care suntemu mandri a face parte.

„Fia, cá jun'a nóstra societate geografica sa se asocieze intr'unu modu demnu celorlalte societáti instituite in mai tóte tierile, si din parte-mi nu me indoiescu, ca — spriginita prin barbatii nostri de sciintia — ea 'si va

indepliní misiunea ei si, prin hárti si opuri geografice ingrigite, va scóte tíer'a din regiunea necunoscutului.

D. vice-presedinte A. A. Cantacuzino in numele membrilor societátiei, respunde M. Sele cu urmatoriu cuventu:

„*Prea Inaltíate Dómne!* Cându intr'o societate se simte trebuintia de o institutiune utila, atunci din tóte pártile se manifesta dorintia de a o satisface; institutiunea nasce pre nesimtite si se desvóltá prin concursulu barbatiloru interesati la prosperarea intelectuala si materiala a tieriei. Cându inse pre lánge acestu concursu, insusi capulu statului in acea institutiune sub a sea puternica ocrotire si primesce a conduce destinele sele, atunci viitorulu acestei institutiuni este asigurat. In aceste conditiiuni favorabile se afla societatea nóstra geografica, a cárei'a constituiure inaugurámu astadi.

„Importanti'a sub punctele de vedere economicu si sciintificu a unoru asemenea societáti s'au recunoscutu in tóte tierile, astu-feliu inca din an. 1821 s'a infiintiatu la Parisu cea dintáiu societate geografica de cátra Maltebrun si Barbié du Bogage.

„La 1828 s'a infiintiatu la Berlinu societatea geografica sub denumirea de: „Gesellschaft für Erdkunde.“

„La 1830 cea dela Londr'a sub numele de „Royal Geographical Society“

„La 1836 societatea dela Francfort pre Main.

„La 1845 societatea pentru geografie si sciintiele aterate de dens'a la Darmstadt.

„La 1845 societatea imperiala dela St. Petersburg.

„La 1845 societatea imperiala regala la Vien'a.

„La 1861 societatea dela Lips'a.

„La 1865 societatea dela Dresd'a si la 1866 in Itali'a, a cáror'a societáti au luat unu aventu insemnatu in anii din urma.

„Asemenea ai estratierile europene mai alesu Americ'a au infiintiatu societáti geografice mai cu osebite dela 1840 incóce, precum societatea din Boston, Newyork etc. urmandu impulsiiunei date pre continentu.

„Cea mai insemnata societate in feliulu acést'a este inse fára idoiéla cea dela Londr'a care a formatu si dóue sucursale, un'a la Bombay in an. 1832, cea de a dóu'a la la Melbourne in anulu 1860.

„Pentru tíer'a nóstra utilitatea unei societáti geografice este cu atátu mai mare cu cátu ea va contribuí prin lucrárilé sele la esact'a cunoscintia a pamentului nostru stramosiescu de cátra noi insine cátu si de celelalte popóre.

„Incercári isolate s'au facutu in trecutu pre acestu imensu terenu, inse in tocmai pentru ca au fostu individuale, la noi rezultatele au fostu modeste si n'au pututu resbí in tóte directiunile societátiei.

„Acestu inconvenientu a disparutu in parte in lucrárilé geodesice incepte dincolo de Milcovu de corpulu statului majoru care lucréza in comuna intielegere cu ómenii de sciintia din statele vecine.

„Societatea nóstra este fericita a numerá in sinulu ei mai multi oficiari, specialisti cari voru contribuí negresitu la prosperitatea si desvóltarea ei in vitoriu.

„Pentru acum'a regretámu ca tardí'a constituiure a societátiei nóstre nu ne permite a participá cu succesu la congresulu geograficu din Parisu.

„Spre a ne pregatí inse pentru viitoriu vomu cautá a indreptá activitatea si silintiele nóstre mai alesu cátra studiulu geologicu alu tieriei, cátra imbunatatirea mijlóceloru de invetiamentu a sciintieloru geografice, cátra infiintiarea de colectiuni si publicári de opere in raportu cu tóte ramurile sciintieloru geografice.

Acést'a sarcina a societátiei de-

vine multu mai usióra prin puterniculu spriginu ce Mari'a Vóstra a binevoitu a-i acordá.

„Vinu dara in numele societátiei geografice române, a esprimá Mariei Vóstre profund'a nóstra recunoscintia pentru viulu interesu ce Mari'a Vóstra a-ti acordatu acestei societáti, luându-o sub inalt'a si luminat'a Mariei Vóstre protectiune si pentru onórea ce i-ati facutu, binevoindu a primí presiedinti'a ei.“

Dupa acést'a se procede la confirmarea definitiva a biurolui societátiei, si la alegerea consiliului de administratie, conformu art. 11 din statutele societátiei.

Varietáti. Programa

examenelorú tienende cu tinerimea studíosa dela gimnasiulu publicu rom. gr. or. si cu clasele normale din Bradu la finea anului scol. 1874/5.

✧ *Vineri in 18 Iuliu st. v. Inainte de prándiu clas'a a IV gim.* Dela 8—8½ óre Religi'a, dela 8½—9 óre Latin'a, dela 9—9½ óre Istori'a, dela 9½—10 óre Matematic'a. *Clas'a a III gim.* Dela 10—10½ óre Latin'a, dela 10½—11 óre German'a, dela 11—11½ óre Magiar'a, dela 11½—12 óre Roman'a.

✧ *Dupa prándiu clas'a a II gim.* Dela 2—2½ óre Istori'a, dela 2½—3 óre Latin'a, 3—3½ Magiar'a, dela 3½—4 óre Matematic'a. *Clas'a I gim.* Dela 4—4½ óre Latin'a, dela 4½—5 óre Istori'a naturala, dela 5—5½ óre Matematic'a, dela 5½—6 óre Geografi'a.

Sambata in 19 Iuliu st. v. Inainte de prándiu clas'a a IV norm. Dela 8—12 óre din tóte obiectele. *Clas'a a III norm.* Dela 2—6 óre din tóte obiectele.

Dumineca in 20 Iuliu 1875 st. v. inainte de prándiu se va face solenitate incheierei cu „docsologi'a“ si impartirea premiilor.

Bradu in Iuliu 1875.

Directiunea gimnasiala.

N. I. Miheltianu

Prot. si Direct.

✧ **(Promovatiune).* Dlu Clementu Munteanu, din Topárci'a, scaunulu Mercurei unulu dintre cei mai escelenti studinti de medicina dela Universitatea din Gratiu, — dupa cum ni se scrie din isvoru siguru, in 23 Iuliu a. c. fu promovatu la gradulu de „doctor medicinae universae“ —

Din partea nóstra a amiciloru sei compatrioti, pâna lu vomu puté salutá in mijloculu nostru sincerele felicitári dorindu-i succesele cele mai bune.

✧ **(Catedra de limb'a romána in Parisu.* Infiintandu se de curendu la scól'a limbelor orientale in Parisu o catedra de limb'a romana, a fostu numitu cá profesorulu pentru acea catedra ilustrulu barbatu de litere si generosulu filoromanu d. Emilu Picot.

Felicitandu-ne pentru acést'a dupla acuisitiune, nu lipsimu a aduce omagieles nóstre celorlu ce li o detorimu.

✧ Escriere de concursu

pentru locuri in internatele institutelor de educatiune si cultura militaria cu inceputulu anului scolasticu 1875/6. (Terminulu pâna la 31 Iuliu nou.)

(Urmare.)

Conditiiunile generali pentru primirea in institutelor de educatiune si cultura militaria sunt:

1) Aptitudinea corporale atátu pentru educatiunea militaria cátu si pentru servitiile viitorie de resbelu;

2) Indigenatulu intr'unu locu din monarchi'a austro-ungara;

3) O portare morale multiamitória, etatea normale si cunoscintiele pregatitorie necesarie;

4) Depunerea unui esamenu de primire cu succesu corespundietoriu; ad 1) Aptitudinea corporale e de a se dovedi printr'unu testimoniu datu de unu medicu militariu graduatu;

ad 2) Indigenatulu e de ase constátu printr'unu atestatu de indigenatu séu prin alta adeverintia legale de cátra comun'a respectiva.

La casu, cându indigenatulu nu s'aru puté dovedi, primirea totusi va urmá, dara tatalu (curatorulu) va fi datoriu celu multu in tempu de unu anu a dá dovéd'a ce lipsesce.

ad 3) Purtarea morale si cunoscintiele pregatitorie se dovedescu prin atestatele de studii, etatea prin atestatul de botezu séu de nascere.

Toti aspirantii trebuie sa scie limb'a de instructiune germana, celu putienu intr'atátu cátu sa póta urmari prelegerile.

Etatea normale si cunoscintiele pregatitorie pentru singuratecele institute de educatiune si cultura a militariloru sunt urmátorele:

Pentru o scóla reale infer. militaria se recere pentru a puté intrá in cursulu I deplin'a cualificatiune a unei scóle de medilocu, prin urmare clas'a a IV séu V, a unei scoli peporali absolvata bine, mai departe sa nu fia trecutupreste anulu 12 alu etátiei.

In cursulu 2, 3 séu 4 potu intrá aspirantii in etate de celu multu 13, 14 respective 15 ani si dupa ce au absolvitu clas'a 1, 2 resp. a 3-a a unei scóle reale, la o scóla civile ce este egale cu aceste institute, la unu gimnasiu realu séu inferioru.

In scól'a reale superióra militaria potu sa intre aspirantii, cari n'au trecutú inca preste alu 16 anu alu vietiei si au frecventatu 4 clase dela o scóla reale inferióra, dela unu gimnasiu realu séu inferioru cu succesu bunu. De asemenea potu sa intre in cursurile mai inalte cu 17 séu 18 ani, mai departe dupa ce au absolvatu bine clas'a 5 respective a 6 reale séu gimnasiale.

In academi'a militaria din Wiener Neustadt potu sa intre in anulu acést'a aspirantii cari au absolvatu bine a 6 clasa gimnasiale si n'au trecutú de alu 19 anu alu vietiei.

In deosebi se recere pentru acést'a academia militaria in matematica cunoscintia ecuatiunilor de gradulu 2 si a progressiunilor, mai departe pre lánge planimetria si stereometria si cunoscintia trigonometriei plane, mai departe in limb'a franceza celu putienu a ceti fluentu si coreetu si traduce din franceza in germana, precum si sa scie face teme simple din germána in franceza.

Pentru academi'a militaria tehnica care constá dintr'unu despartimentu de artileria si de geniu, cuprinsulu obiecteloru de invetiamentu, care corespundu in genere scopuriloru scólei reale superióre, cu privire la esamenulu de receptiune se fipséza in modulu urmatoriu:

a) Limb'a germána. Desteritatea aceea in comunicarea ideiloru pentru a poté urmari cu pricepere prelegerile germáne, mai departe aspirantulu trebuie sa desvolteze in lucrarea scripturistica a temeloru descrietorie séu naratórie óre-care desteritate.

b) Limb'a franceza. Celu putienu a ceti fluentu si corectu si a traduce din franceza in germana, si teme simple din germana in franceza.

c) Matematic'a, aritmetic'a si algebr'a inclusive si deslegarea ecuatiunilor de gradulu alu doilea cu un'a séu dóue necunoscute, a sirurilor aritmetice (de rangulu mai inaltu) si geometrice, mai departe teori'a combinatiunei, planimetri'a, stereometria, trigonometri'a plana si sferica.

d) Geometri'a descriptiva. Despre lini'a óbla si despre planu pâna inclusive la taieturele plane cu prisme si piramide, mai departe petrunderea acestoru corpuri, producerea si descrierea planuriloru strembe, taieturele plane, planurile de atingere. Aici se receru cunoscintie bune.

e) Fisic'a. Calitátile generali si speciali ale corpuriloru, mecanic'a, teori'a undulatiunei, acustic'a, optic'a

caldur'a, magnetismulu si electricitate cu motivare elementaria matematica, dupa un'a din cărțile pentru școlile reali s'eu gimnasiali-superiori.

f) *Chemi'a*. Legile impreunărilor chimice, atomii moleculele, însușirea atomilor si radicalele, aequivalenti'a, liniamente fundamentali in teori'a chimice despre constituțiunea corpurilor, însemnatarea simbolurilor si formulelor chimice, aflarea, descrierea, calitățile si folosirea elementelor ce au însemnatarea pentru viața practica si a impreunărilor chimice anorganice si organice.

g) *Geografi'a*. Cunoscinti'a fundamentale a geografiei fizicale si politice a Europei, apoi unu conspectu despre horografia, hidrografia si impartirea politica a celorlalte continente.

h) *Istori'a*. Anticitatea, evulu mediu si tempulu mai nou pâna inclusivă anul 1849.

Acei aspiranti, cari posedu deplinu limb'a germăna si-au capetatu la o școlă reale superioară unu testimoniu bunu de maturitate (de abiturientu), suntu scutiti de esamenulu de recepțiune.

La petitiunea pentru a castigă unulu din aceste stipendie suntu de a se aclude:

1) Atestatu de botezu (de nascere) 2) atestatu de patria 3) atestatu de olteu 4) atestatu dela medicu 5) Celu din urma atestatu de școlă 6) list'a mesurii, in fine 7) dupa cum suntu si lițerile fundatiunali, dovădirea consanginității s'eu servitiu militarie prestate mai înainte.

In petitiunile pentru primire in academia militaria tehnica sa se indigiteze, deca doresce aspirantele sa fia datu in despartimentulu de artilleria s'eu de geniu.

Petitiunile suntu de a se presentă celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. si anume relativu la stipendie ada, d, e si g la ministeriulu imperialu de resbelu,

ad b) prin comand'a statiunii militare in Görz cătra Escelenti'a Sea Dlu magistru campestu conte Coronini Cronberg, ad c) cătra comand'a generale in Agramu,

ad f) prin comand'a de statiune militaria in Ödenburg cătra conventulu bis. ev. de acolo, in fine,

ad h) cătra regimentulu husariloru principele Lichtenstein Nru 9 in Stuhlweissenburg.

In instituttele militare de educatiune si cultura, pre lănga implinirea conditiunilor citate mai susu, se primescu elevi si pre plata. Pausialulu de costu, pentru care elevulu primesc pre cătu tempu siede in institutu mancarea imbracamintea si locuinti'a, precum si instructiunea, face

pentru școlile reale milit. inf. 300 fl. " " " " super. 400 fl. in fine pentru academi'a militaria 600 — pre anu ed capu.

Acestu pausialu e de a se solvi la o jumătate de anu anticipativ la cassele militare resp. la cassele civile ce fungéza că locuri unde se platescu bani militari.

Petitiuni pentru acordarea locurilor, unde sa se plătesca banii, primesc fia-care comanda militaria, de statiune, de câmpu s'eu de suplenire.

La petitiunile sa se adauge atestatul de botezu, de patria, de olteu, atestatul dela mediculu, ultimulu atestatu de școlă si list'a mesurii.

Dela Ministeriulu imperialu de resbelu.

PARTEA ECONOMICA.

Resumatu

de

prelegere populare

ținuta in adunarea generală din Orlatu a

despartimentului III alu Asociatiunei trane de dlu prof. D. Comsi'a.

I. Dlu Comsi'a incepundu prin a aruncă o scurta privire asupr'a stărei noastre economice in deobsc, arata, ca in ceea ce priveste partea materiale si economica la noi, singur'a noastră maiestrie, — maiestrie adevăratu natiunale — este agricultur'a. La întrebarea, ore cum stămu cu agricultur'a, singur'a noastră maiestrie, raspunde ca reu, forțe reu, mai reu nici ca e cu putintia. Poporulu nostru seracesce pre di ce merge. Dara nu e mirare, căci in viața poporului românulu nu a strabatutu nici pâna astadi nici baremu un'a din descoperirile mai nouă, cari indicindu puterea bratiului cauta a radică pre ômeni din munc'a neprecurmată, la care ei suntu osanditi in lupt'a pentru indeplinirea multelor cerintie ale vieții. Incătu poporulu nostru nu a statu in nemedilocita atingere cu popore mai culte, incătu numărôsele sarcini ale tempului greu, in care traimu, nu l'a silitu a se destepă din somnulu seu de mörte, elu a continuatu lupt'a improtiv'a naturei cu aceleși unelte si puteri nespornice, pre cari le-a mostenitu cu sute si mii de ani mai înainte dela strabunii sei. In tôte tierile locuite de români vedemu aplecandu-se o economisare neintielăptă, o pradare planuită a bogatiilor naturale, care tende a secă cu deseversire pamentulu nostru stramosescu. Lasandu la o parte ori-ce ingrigire pentru urmasii nostri, padurile cele mai frumoșe cadu un'a dupa alt'a sub toporulu nimicitoriu. Mosiele si asiă sfasiate si imprasciate cătu vedi cu ochii se daraburescu mereu. Vitele si asiă scapetate că vai de ele se imputienăza pre di ce merge.

Secandu astfelu un'a căte un'a bogatiile natiunale si neingrigindu-se cătuși de putienu pentru a restitui potirile odata perdate, tierenulu românulu, care odinioară semenă putienu si seceră multu, astadi sémăna multu si seceră putienu si că resultatu alu muncii sele abiă o mai pôte incurcă de adi pre mâne, abiă 'si pôte agonisi cu ce sa acopere lipsele cele mai neapărate ale traiului.

Seracirea poporului a ajunsu la culme. Au nu vedemu in fia-care di tiereni cari 'si vendu vitele si tiérinele un'a dupa alt'a la straini spre a-si cumperă bucate si spre a-si plăti numărôsele dări?

De unde alăt'a seracia? De acolo dloru! ca prea putienu ba de locu nu ne-amu interesatu si nu ne interesămu de meseri'a noastră natiunale, de agricultura.

Singur'a temelia trainica, pre care trebuie începută clădirea cultuei noastre natiunale, este fără indoiăla școl'a populare in reunire cu înaintarea in meseri'a tuturor româniloru: in agricultura. Școl'a populare si agricultur'a. Eata punctulu de pornire, care singuru duce la scaparea poporului nostru din catasiele seraciei, eata singur'a cale de urmaritu pentru a putē pune o buna temelia la o cultura mai înaltă.

Dar' ce sa vedi! Ide'a desiarta de a dovedi popôrelor straine cu ori-ce pretiu, fia chiaru cu despretiulu adevăratulu, ca li suntemu de o potiră in tōta privintia, a impinsu inteligintia noastră pre o cale ratacita.

Lipsindu-ne ori-ce fundamentu pentru o cultura mai înaltă, ne-amu inchipuitu a fi seversitu o mare fapta imprumutandu si imitandu orbisiu formele gôle ale civilisatiunei straine. Astfelu departe de a avē o cultura crescută preste marginele școliloru mai începutu a trambitiă in lumea largă, ca preste atāti'a si atāti'a ani o sa înfiintăm o academia de drepturi. Departe de a avē o singura școlă de agricultură, unde sa ne putemu cresce economi întiepti, departe de a avē invetatori bine cualificati in numărulu

trebuinciosu, ne mandrimu înaintea strainiloru cu înfiintarea teatrului natiunale.

Astfelu punendu pretiu pre forma, iera nu pre fondu amu isbutitu a ne cladi pre venitoriu o casa pompôsa la vedere, dara fondata pre nesipu.

Precum la clădirea unei case trainice, asiă si la clădirea unei culturi trainice, începutulu trebuie facutu cu fundamentulu, pre care apoi sa se pōta cladi mai departe. Intru cătu privesce partea materiale la noi, singurulu fundamentu este fără indoiăla meseri'a tuturor româniloru, agricultur'a.

Pâna cându nu vomu isbuti a ne croi o stare materiale mai buna prin si din agricultură, pâna atunci tôte semnele unei culturi mai înalte voru remanē formē gôle. Da, pâna cându nu vomu scī introduce la noi o agricultură mai ratiunale, mai banôsa, pâna atunci indiesertu ne facemu ilusiuni a ne radică poporulu din starea misera, in care se afla astadi.

Avendu dara in vedere înaintarea poporului nostru in cele materiale, fundamentulu ori-cărei culturi trainice, sa scapămu dloru, ce se mai pôte scapă din ghiarele strainului mai iscusitu decătu noi, sa deschidemu poporului ochii cum are de a exploată comorile nestimate, cari din lips'a de invetiatura jacu ascunse in sinulu pamentului nostru, sa-lu deprindemu a pune in loculu bratiiloru scumpe unelte si masinele eftine, pre scurtu, lasandu frașele si formele gôle si lipsite de fundamentu la o parte sa începemu a ne interesă cu totu deadinsulu mai înainte de tôte de meseri'a si educatiunea tierenului românulu, de agricultură si școl'a populară. Școl'a populară si agricultur'a: Eata academi'a română, eata teatrulu natiunale!

II. Sfersindu aci cele ce avē de disu despre starea noastră economica in deobsc, vorbitoriulu trece la obiectu.

D-sea observa, ca fiindu pomologi'a o sciintia forțe intinsa, departe de a fi in stare sa însire in parcanulu angustu alu vorbirei de fatia tôte regulele ce trebuiescu urmarite la o cultura ratională a pomiloru, scopulu vorbirei sele nu pôte fi decătu a aretă in putiene cuvinte însemnatarea acestui ramu economicu pre cătu de banosu pre atăt'a de neglesu in mai tôte părțile locuite de români. In fine descoperindu căte-va neajunsuri mai însemnate, de cari bolescu cultur'a pomiloru la noi, vorbitoriulu promite a le întimpină cu dovedi culese din sciintia si pracs'a ratiunale.

Din cele espuse despre o cultura ratională a pomiloru estragemu următoarele:

Voindu a înfiintă unu pamentu baremu cătu de micu e de lipsa a ne alege anume unu locu potrivit spre acestu scopu, fia in grădina lănga casa s'eu aiurea la indemăna. Loculu odata alesu trebuie impartitu in mai multe tablitie. Astfelu in un'a tablitia se sémăna semburii, in alt'a se stramuta paduretii, in a trei'a se altoiescu etc. Pamentulu trebuie lucratu cătu se pôte mai afundu si ingrasiatu cu gunoiu tare putredu. Gunoiulu prôspetu nu priesce pomiloru.

Paduretii, cari mai tardiu se altoiescu, se prasescu mai cu sémă din semburii. Cei mai buni semburii se castiga din pόμεle paduretie sanetôse si ajunse la o deplina desvoltare. Dea lungulu straturiloru semănate se asterne muschiu s'eu putregaiu de padure, frundie s'eu pléva, tufe de bradu s'eu puzderii de cânepă. Astfelu sementi'a remane adepostita improtiv'a arșitiei sôrelui si secetelor de preste vëra, ieră preste iërna improtiv'a gerului. Semenatulu se face tōmn'a s'eu primavér'a.

S'a esperiatu prin numărôse încercări, ca cu cătu pomisiorii se stramuta mai adese-ori dintr'unu locu intr'altulu, cu atăt'a radecinele se rama-

rescu mai tare si prin urmare pomii se desvôlta si se ingrôsia mai in graba. Avendu dara in vedere desvoltarea cătu mai grabnica a pomisioriloru nu esiste mijlocu mai siguru decătu a-i stramută mai alesu la începutu in fia-care anu dintr'unu locu intr'altulu. Pomisiorii cându se stramuta e neapăratu de lipsa a le retediă radecinele si trunchiulu, Trunchiulu, deca are radecini ramôse, se ratéza mai putienu, dimprotiva, deca radecinele suntu slabutie atunci trunchiulu trebuie retediatu mai tare. Retediarea trunchiului se face deasupr'a unui muguru sanetosu, din care se desvôlta preste vëra o nouă mladitia poternica.

(Va urmă)

Nr. 628.

Concursu.

La școlile reuniunei granitiarești din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferi următoarele posturi:

1. Posturile de invetatori diriginti la școlile din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de căte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetatori adjuncti la școlile din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tôte inea cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupă vre-unulu din posturile aceste, binevoiesca a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu școliloru granitiarești din fostulu regimentu romanu I in Sabiu.

Concursu.

La școl'a confesionale gr. or. din sub-urbiulu Brasiovului „Brasiovu-vechiu“ au devenitu postulu de invetatoriu secundariu vacantu; spre întregirea acestui'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. relutu de cuartiru 20 fl. v. a. si doi stangini lemne de focu.

Doritorii de a ocupă acestu postu au a-si asterne petitiunile lor instruite in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefipfu la prea onoratul domnu protop. Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu 3 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu prin

Georgiu Persienariu,

(2—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia a Ciagdiului gr. or. protopresbiteratulu Turdei inferioare se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c. cându va fi si alegerea.

Emolumentele vacantei parochii a Ciagdiului: 60 ferdele mari — de primavéra curatu, 40 dile de lucru; — trei pamenturi in trei părți a hotarului, — edificie parochiale si stol'a epatrafirului —

Doritorii de a ocupă acést'a statiune, suntu indatorati a tramite petitiunile, in întielesulu statutului organicu la subscrisulu, pâna la terminulu supra-prefiptu. —

Agarbiciu 3 Iuliu v. 1875.

In contielegere cu comitetulu

parochialu.

Simeonu Popu Moldovanu,

(3—3) prot. tract. Turdei.

Anunciu.

Cancelari'a mea de Advocatura se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu“ Nr. 12.

Ací se voru primi in viitoriu spre reprezentare ori-ce afaceri de dreptu, atātu civile cătu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiu in 16/28 Iuliu 1875.

Ioanu de Pred'a

(1—3) advocatu publ.